

Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos vaidmuo 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos programavimo laikotarpiu

Finansų ministerija
2011 m. lapkričio 8 d.

„ES Baltijos jūros regiono strategija yra didelis žingsnis į priekį – tai naujo bendradarbiavimo būdo Sąjungoje pradžia”.

Danuta Hübner, Regioninės politikos komisarė, 2009 m. birželio 10 d.

Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ES BJRS)

ES BJRS – pirmoji
makroregioninė strategija ES.

ES BJRS įgyvendinimas
paremtas geresniu ir
efektyvesniu egzistuojančių
finansinių priemonių,
institucijų ir teisės aktų
naudojimu.

ES Baltijos jūros regiono strategija

Paversti Baltijos jūros regioną ekologiškai tvariu

- (1) Iki priimtino lygio sumažinti maistinių medžiagų patekimą į jūrą.
- (2) Išsaugoti natūralias gamtines zonas ir biologinę įvairovę.
- (3) Mažinti pavojingų cheminių medžiagų naudojimą ir poveikį.
- (4) Tapti pavyzdiniu ekologiškai švarios laivybos regionu.
- (5) Mažinti klimato kaitą ir prisitaikyti prie jos.

Paversti Baltijos jūros regioną klestinčiu

- (6) Baltijos jūros regione pašalinti vidaus rinkos kliūtis, pagerinti bendradarbiavimą muitų ir mokesčių srityje.
- (7) Visapusiškai išnaudoti regiono mokslinių tyrimų ir inovacijos potencialą.
- (8) Įgyvendinti iniciatyvą „Small Business Act“.
- (9) Stiprinti tvarų žemės ūkį, miškininkystę ir žuvininkystę.

Paversti Baltijos jūros regioną prieinamu ir patraukliu

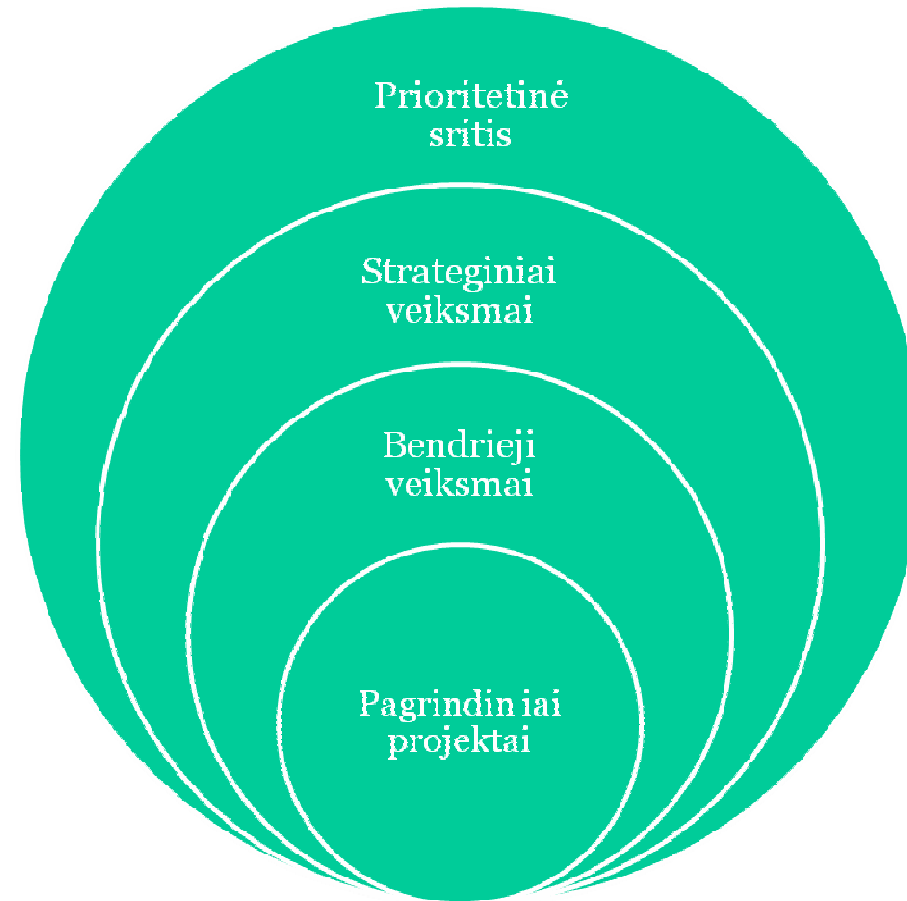
- (10) Gerinti energijos rinkų pasiekiamumą, efektyvumą ir saugumą.
- (11) Gerinti vidaus ir išorės transporto jungtis.
- (12) Išsaugoti ir didinti Baltijos jūros regiono patrauklumą, ypač švietimo ir jaunimo, turizmo, kultūros ir sveikatos srityse.

Paversti Baltijos jūros regioną saugiu

- (13) Tapti pavyzdiniu jūrų saugumo ir apsaugos regionu.
- (14) Stiprinti reagavimą į nelaimingus atsitikimus jūroje, siekti apsisaugoti nepaprastosios padėties atvejais.
- (15) Mažinti tarpvalstybinio nusikalstamumo mastą ir jo daromą žalą.

ES BJRS “ramsčių” sandara:

Lietuvos vaidmuo įgyvendinant ES BJRS (I)

Įgyvendinant ES BJRS veiksmų planą Lietuvai koordinuoja trijų prioritetinių sričių įgyvendinimą:

- stiprinti tvarų žemės ūkį, miškininkystę ir žuvininkystę (9 prioritetinė sritis, koordinuojama kartu su Suomija ir Švedija);
- gerinti vidaus ir išorės transporto jungtis (11 prioritetinė sritis, koordinuojama kartu su Švedija);
- sumažinti tarpvalstybinio nusikalstamumo mastą ir jo daromą žalą (15 prioritetinė sritis, koordinuojama kartu su Suomija).

Taip pat 11 pagrindinių projektų (angl. *flagship projects*) įgyvendinimą tokiose srityse, kaip transportas, energetika, inovacijos, taip pat jaunimo ir šveitimo, saugumo (pavyzdžiui, prekybos žmonėmis prevencija) srityse.

Lietuvos vaidmuo įgyvendinant ES BJRS (II)

2010 m. vasario 10 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 133 „Dėl Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos įgyvendinimo ir koordinavimo Lietuvoje“:

- nacionaliniu ES BJRS koordinatoriumi paskiriama Užsienio reikalų ministerija;
- įsteigiama Nacionalinė Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos įgyvendinimo priežiūros komisija (Komisijos nariai – ministerijų, socialinių, ekonominių partnerių atstovai).

Lietuvos vaidmuo įgyvendinant ES BJRS (III)

2010 m. spalio 6 d. Finansų ministerijos raštas:

ministerijoms ir kitos valstybės institucijoms, atsakingoms už ES struktūrinės paramos administravimą, rekomenduojama apsvarstyti galimybę ir įvesti naują projektų atrankos kriterijų, skirtą ES BJRS, tam tikrose konkurso būdu įgyvendinamose priemonėse.

Nėra specialaus projektų atrankos kriterijaus, skirto ES BJRS, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu.

ES BJRS finansavimas (I)

Europos Komisijos komunikatas dėl ES Baltijos jūros regiono strategijos (ESBJRS)(2009 m. birželio 10 d. p. 11):

Europos socialinis fondas, Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir Europos žuvininkystės fondas – pagrindiniai ES BJRS finansavimo šaltiniai, **TAČIAU...**

...ES BJRS, apimanti platų veiklos spektrą, gali būti finansuojama daugeliu kitų finansinių priemonių tokių kaip: 7-oji Bendroji programa, TEN-E, TEN-T, LIFE+, Bonus-169, Eko-inovacijų programa, JASPERS, Šiaurės dimensijos matmuo, Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė, „Veiklus jaunimas“, Tempus IV, Erasmus Mundus ir kt...

ES BJRS finansavimas (II)

Prioritetinė sritis	Galimi finansavimo šaltiniai
(1) Iki priimtino lygio sumažinti maistinių medžiagų patekimą į jūrą.	LIFE+, Lyderis+, 7-oji Bendroji programa, Bonus-169, Eko-inovacijų programa, JASPERS, Šiaurės dimensijos matmuo, Šeštoji Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programa, Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė.
(7) Visapusiškai išnaudoti regiono mokslinių tyrimų ir inovacijos potencialą.	7-oji Bendroji programa, Bonus-169, Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa, Eko-inovacijų programa, Erasmus, Skersinė programa, Jeane Monnet, Erasmus Mundus, Eurostars programa, ESPON programa, Šveicarijos finansinis instrumentas.
(11) Gerinti vidaus ir išorės transporto jungtis.	Transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) programa, Marco Polo II programa, 7-oji Bendroji programa, JASPERS, Šiaurės dimensijos matmuo, Galileo, Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė.
(12) Išsaugoti ir didinti Baltijos jūros regiono patrauklumą, ypač švietimo, jaunimo, turizmo, kultūros ir sveikatos srityse.	Comenius, Erasmus, Leonardo Da Vinči, Grundtvig, Skersinė programa, Jeane Monnet, Tempus IV, Erasmus Mundus, 7-oji Bendroji programa, ES Visuomenės sveikatos programa 2008–2013 m., Media 2007, ES programa „Kultūra 2007–2013 m.“, ES programa „Europa piliečiams“ (2007–2013), Lyderis+, Šiaurės dimensijos matmuo, Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa, Šveicarijos finansinis instrumentas, Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė.
(13) Tapti pavyzdiniu jūrų saugumo ir apsaugos regionu.	Marco Polo II, 7-oji Bendroji programa, Civilinės saugos finansinė priemonė, Saugumo ir laisvių apsaugos bendroji programa.

Išsamesnė informacija:

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/BJRS_failai/ESBJRS_finansavimo_saltiniai_per_prioritetines_sritis.doc

ES BJRS ir 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamų veiksmų programų veiklų sąsajos: pavyzdžiai:

Hormoninių medžiagų patekimo į jūrą ribojimas	Kenksmingo žvejybos poveikio jūros ekosistemai mažinimas	Biologinės įvairovės apsauga	Energijos vartojimo efektyvumo didinimas
Tvarios kaimo plėtros skatinimas	Kova su sukčiavimu muitų srityje	Moterų verslumo skatinimas	Studentų mobilumo skatinimas
Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymas	Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra	Atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo didinimas	Turizmo plėtra
Laivų išmetamų teršalų kiekio mažinimas	Inovacijų skatinimas	Transporto infrastruktūros plėtra	Kova su organizuotu nusikalstamumu

* Bordo spalva pažymėta 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamų veiksmų programų veiklos.

ES BJRS vaidmuo 2014–2020 m. (I)

2010 m. liepos 14 d. Vyriausybės pasitarimo protokolinis sprendimas Nr. 50:

- atkartojama, kad ES BJRS įgyvendinimas yra paremtas efektyvesniu egzistuojančių finansinių priemonių panaudojimu;
- raginama rengiant naujojo laikotarpio (2014–2020 m.) programavimo dokumentus užtikrinti jų glaudžią sąsają su ES BJRS tikslais ir jos veiksmų plane numatytais prioritetinėmis sritimis;
- raginama numatyti ES BJRS skirtus projektų atrankos kriterijus visų programų lygiu ir suteikti prioritetą projektams, kurie prisideda prie ES BJRS įgyvendinimo, jeigu projektas atitinka ir kitus projektams keliamus reikalavimus.

ES BJRS vaidmuo 2014–2020 m. (II)

2011 m. birželio 22 d. EK ataskaita dėl ES BJRS įgyvendinimo:

- pripažįstama, kad siekiant sėkmingo ES BJRS įgyvendinimo labai svarbu turimą finansavimą suderinti su Strategija;
- rekomenduojama ES sanglaudos politika ir kitas finansines priemones suderinti su ES BJRS tikslais.

2011 m. spalio 6 d. EK pateiktas Reglamentas, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl ERPF, ESF, SF, EŽUFKP ir EJŽF numatyta, kad:

- Bendrajame strateginiame dokumente (11 str.) ir Partnerystės sutartyje (14 str.) nustatant prioritетines sritis bendradarbiavimui, **kur tinkama, turėtų būti atsižvelgiama į makroregionines strategijas.**
- veiksmų programose (87 str.), kur tinkama, – nurodytos **planuojamų intervencijų indėlis įgyvendinant makroregionines strategijas.**

ES BJRS ir ES finansinių priemonių sąryšis 2014–2020 m.: alternatyvos

I Alternatyva: status quo (1)

- ES BJRS nėra formaliai integruota į tam tikras ES lėšomis (pavyzdžiui, ES struktūrinė parama, ES lėšos kaimo plėtrai) finansuojamas programas;
- šių programų stebėsenos sistemos nėra adaptuotos prie ES BJRS;
- taip pat nėra nustatytas specialusis (prioritetinis ar atitikties) kriterijus, projektams, prisidedantiems prie ES BJRS;
- daugumoje Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo programų įvesti nauji atrankos kriterijai, skirti ES BJRS (pavyzdžiui, 2007–2013 m. Pietų Baltijos teritorinio bendradarbiavimo programos atveju vertinimo lape numatytas naujas kriterijus „Indėlis įgyvendinant ES BJRS ir jos veiksmų planą“).

I Alternatyva: status quo (2)

Plusai	Minusai
Nereikia keisti šiuo metu veikiančių stebėsenos sistemų.	Pagrindiniai ES BJRS finansavimo šaltiniai tiesiogiai nėra susieti su ES BJRS.
Nedidinama administracinė našta.	ES BJRS rėmuose įgyvendinamiems projektams sudėtingiau gauti finansavimą.
	Nėra renkama bendra informacija apie skirtingų ES finansinių priemonių ir programų indėlių įgyvendinant ES BJRS nacionaliniu lygiu.
	Nėra vieningos informacijos apie ES BJRS įgyvendinimą surinkimo sistemos/metodologijos.
	Sunkumai renkant finansinę ir kitokio pobūdžio informaciją (pavyzdžiui, apie projektus, prisidedančius prie ES BJRS).
	Sudėtinga įvertinti ES BJRS įgyvendinimo pažangą nacionaliniame lygmenyje ir planuoti veiksmus siekiant efektyvesnio ES BJRS įgyvendinimo.

II Alternatyva (1):

- ES lėšomis (pavyzdžiui, ES struktūrinė parama, ES lėšos kaimo plėtrai) finansuojamos programos rengiamos atsižvelgiant į ES BJRS tikslus ir pagrindinius projektus;
- Partnerystės sutartyje ir veiksmų programose nustatyti prioritetai susieti su ES BJRS;
- veiksmų programų priemonių lygmenyje nustatomas ES BJRS skirtas prioritetas projektų atrankos kriterijus;
- atitinkamų ES finansinių priemonių stebėsenos sistemos adaptuojamos prie ES BJRS ir periodiškai renkama ir apibendrinama informacija apie skirtingų ES finansinių priemonių indėlį įgyvendinant ES BJRS.

II Alternatyva (2)

Plusai	Minusai
Užtikrinama pagrindinių ES BJRS finansavimo šaltinių tiesioginės sąsajos su ES BJRS.	Papildomi finansiniai ištekliai adaptuojant šiuo metu veikiančias stebėsenos sistemas.
Užtikrinamas regionui svarbių projektų finansavimas ir Strategijos „gyvybingumas“.	Didėja administracinė našta.
Galimybė įvertinti ES BJRS įgyvendinimo pažangą nacionaliniame lygmenyje ir planuoti veiksmus siekiant efektyvesnio ES BJRS įgyvendinimo.	Nėra galimybės operatyviai surinkti aktualią informaciją apie ES BJRS įgyvendinimo pažangą nacionaliniame lygmenyje.
Turima informacija apie bendrą Lietuvos, skirtingų ES finansinių priemonių ir programų indėlį įgyvendinant ES BJRS.	
Galimybė užtikrinti glaudesnę prioritetinių sričių koordinatorių, pagrindinių projektų lyderių ir vadovaujančių institucijų bendradarbiavimą, veiklos koordinavimą.	

III Alternatyva (1):

- ES lėšomis (pavyzdžiui, ES struktūrinė parama, ES lėšos kaimo plėtrai) finansuojamos programos rengiamos atsižvelgiant į ES BJRS tikslus ir pagrindinius projektus;
- Partnerystės sutartyje ir veiksmų programose nustatyti prioritetai susieti su ES BJRS;
- veiksmų programų priemonių lygmenyje nustatomas ES BJRS skirtas prioritetinis projektų atrankos kriterijus;
- sukuriama atskira nacionalinė ES BJRS stebėsenos ir analizės sistema.

III Alternatyva (2)

Plusai	Minusai
Užtikrinama pagrindinių ES BJRS finansavimo šaltinių tiesioginės sąsajos su ES BJRS.	Papildomi finansiniai ištekliai, kuriant ir administruojant bendrą nacionalinę ES BJRS stebėsenos sistemą.
Užtikrinamas regionui svarbių projektų finansavimas ir Strategijos „gyvybingumas“.	Administracinės naštos didėjimas.
Turima informacija apie bendrą Lietuvos, skirtingų finansinių priemonių ir programų indėlį įgyvendinant ES BJRS.	
Vieninga informacijos surinkimo sistema.	
Galimybė įvertinti ES BJRS įgyvendinimo pažangą nacionaliniame lygmenyje ir planuoti veiksmus siekiant efektyvesnio ES BJRS įgyvendinimo.	
Galimybė operatyviai gauti aktualią informaciją apie ES BJRS įgyvendinimo pažangą nacionaliniame lygmenyje.	
Galimybė pateikti EK informaciją apie ES BJRS remiantis vieninga informacijos surinkimo sistema.	
Galimybė užtikrinti glaudesnę prioritetinių sričių koordinatorių, pagrindinių projektų lyderių ir vadovaujančių institucijų bendradarbiavimą, veiklos koordinavimą.	

...pabaigai, bet ne mažiau svarbu...

Siekiant ES BJRS sėkmės svarbu ne tik finansinių priemonių susiejimas su Strategija, bet ir REALUS:

- politinis įsipareigojimas;
- efektyvus ES BJRS įgyvendinimo koordinavimas;
- judėjimas nuo žodžių prie veiksmų: žodžių vis dar daugiau nei veiksmų.

Diskusiniai klausimai (I):

1. Ar 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo dokumentai turėtų būti rengiami integruojant ES BJRS?

1.1 ar Partnerystės sutartyje ir veiksmų programose nustatytų prioritetų, priemonių veiklos turėtų būti tiesiogiai susietos su ES BJRS?

1.2 ar veiksmų programų priemonių lygmenyje turėtų būti nustatytas prioritetinis projektų atrankos kriterijus, skirtas ES BJRS?

1.2.1 ar ES BJRS skirtas prioritetinis projektų atrankos kriterijus turėtų vertinti tik projekto veiklų atitikimą ES BJRS ir jos veiksmų planui?

1.2.2 ar ES BJRS skirtas prioritetinis projektų atrankos kriterijus turėtų vertinti projekto veiklų atitikimą ES BJRS ir jos veiksmų planui ir tarptautinio bendradarbiavimo aspektą?

Diskusiniai klausimai (II):

1.3 ar veiksmų programose turėtų būti nustatytas atskiras prioritetas, skirtas tarptautiniam bendradarbiavimui, susijęs su ES BJRS ar šis prioritetas turėtų būti horizontalus?

1.4 ar matote galimybę atlikti ne tik finansinių, bet ir fizinių ES BJRS įgyvendinimo rodiklių stebėseną? Jei taip, kokie fiziniai stebėsenos rodikliai (rezultato, produkto, poveikio) turėtų būti nustatyti veiksmų programose?

1.5 ar Partnerystės sutartyje ar veiksmų programose turėtų būti įvardyti Lietuvos drauge su kitais regiono partneriais planuojami įgyvendinti svarbiausiai investiciniai projektai, jiems skirtas finansavimas?

1.6 ar svarstytinas išlaidų tinkamumo taisyklių išplėtimas sudarant galimybes finansuoti projektų, susijusių su ES BJRS, parengimą (pavyzdžiui, projektų partnerių paieška ir kt.)?

Dėkoju už dėmesį!

